

بیانات امام حسین(ع) در عاشورا تفسیر و تأویل قرآن بوده است

امام حسین(ع) در طول مسیر مدینه تا کربلا در بیاناتشان به آیات قرآن استشهاد فرموده و از آنها بهره گرفتند؛ اساساً بخش قابل توجهی از بیانات ایشان در واقع تفسیر و تأویل آیات قرآن بوده است.

امام حسین(ع) در طول مسیر مدینه تا کربلا در بیاناتشان به آیات قرآن استشهاد فرموده و از آنها بهره گرفتند؛ اساساً بخش قابل توجهی از بیانات ایشان در واقع تفسیر و تأویل آیات قرآن بوده است.

به گزارش خبرگزاری قرآنی ایران(ایکنا)، پنجمین نشست از سلسله نشست‌های «عاشورا؛ تجسم قرآن» با عنوان «تجلی آموزه‌های قرآن در مکتب عاشورا» امروز چهارشنبه، 21 دی‌ماه، با حضور حجت‌الاسلام والمسلمین حبیب محمدنژاد، مسئول نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاه صنعتی شریف و علی دژاکام، معاون پژوهشی پژوهشگاه فرهنگ و معارف اسلامی در خبرگزاری ایکنا برگزار شد.

بنابر این گزارش، حجت‌الاسلام محمدنژاد در سخنان خود به شش عنوان از آموزه‌های قرآن که در نهضت حسینی متجلی شده‌اند، اشاره کرد و گفت: ذکر و یاد خدا از آموزه‌های بسیار جدی قرآن است که در واقعه عاشورا متجلی شده است. قرآن خود کتاب ذکر و کتابی است که یاد خدا را احیا می‌کند. قرآن خود حاوی یاد خدا و زنده کننده یاد خداست و ما این ویژگی را در مشی امام حسین(ع) و اصحاب ایشان به طور کامل مشاهده می‌کنیم.

محمدنژاد برای نمونه به تجلی «نماز» به عنوان مصداق اتم ذکر در واقعه عاشورا اشاره و اظهار کرد: مطالب زیادی در خصوص نماز، هم در کلام اباعبدالله(ع) و هم در سیره عملی ایشان آمده است. همچنین دعا و نیایش از دیگر مصادیق ذکر است که هم در حالت بسیار سخت روز عاشورا و هم در حالت آرامش ایشان در مکه و در دعای عرفه امام(ع) مشهود است که عالی‌ترین مفاهیم را در خود جای داده است.

وی تصریح کرد: امام مصداق(ع) بارز آیه شریفه «الَّذِينَ يَذْكُرُونَ اللَّهَ قِيَامًا وَقُعُودًا وَعَلَىٰ جُنُوبِهِمْ وَيَتَفَكَّرُونَ فِي خَلْقِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ رَبَّنَا مَا خَلَقْتَ هَذَا بَاطِلًا» (آل عمران/191) است که به طور کامل در عاشورا و قبل از آن در حیات اباعبدالله(ع) متجلی شده است. همچنین کسی که واقعه عاشورا را در مقابل مطالعه کند و کلمات اباعبدالله(ع) را پی‌گیری کند، درخواهد یافت که از ابتدای این جنگ در هر حادثه‌ای که رخ می‌دهد، ذکر «لا حول ولا قوة الا بالله» به طور مکرر ذکر زبان امام(ع) است.

این محقق و پژوهشگر افزود: در مقابل در آموزه‌های سیره لشکر یزیدی نیز فراموشی در یاد خداوند را به عنوان يك مبحث مهم دنبال کرد و دید که چگونه ذره‌ای در یاد خداوند نبوده، بلکه در موارد بسیاری از جمله امر مهم نماز در تقابل با آن هستند. وقتی که امام(ع) فرصتی به اندازه چند دقیقه برای برپایی نماز می‌طلبد، آنان حتی اجازه نماز گزاردن را به ایشان نمی‌دهند.

مسئول نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاه صنعتی شریف با بیان این‌که عاشورا مانند قرآن ذکر است، عنوان کرد: وقتی که انسان وارد فضایی که از سوی اباعبدالله در عاشورا ترسیم شده، به غیر از یاد خدا و ذکر نبوت و رسالت انبیاء، معاد و اصول و ارکان دین چیز دیگری نمی‌بینیم؛ یعنی عاشورا همانند قرآن، انسان را به یاد عالی‌ترین ارزش‌ها می‌اندازد و ذکر به معنای جامع آن است. ذکر در عاشورا نیز مصادیق بسیار زیادی دارد که دعاها و نیایش‌های اباعبدالله(ع) یکی از بخش‌های عمده آن است.

وی همچنین یاد آخرت و مرگ در کلمات امام(ع) را از دیگر مصادیق ذکر برشمرد و با اشاره به خطبه ایشان در ظهر عاشورا خاطرنشان کرد: امام در خطبه خود در ظهر عاشورا که عده بسیار زیادی با شمشیرهای آخته برای ریختن خون پاک‌ترین انسان‌ها گرد آمده‌اند و امام(ع) هنگام خطبه خواندن آنان را موعظه و نصیحت می‌کند و بی‌ارزشی دنیا و ارزشمندی آخرت را به آنان یادآور می‌شود: «عبدالله اتقوا الله و کونوا من الدنيا علی حذر فان الدنيا لو بقیت لاحد و بقى علیها احد لكانت الانبياء احق بالبقاء و اولی بالرضاء و ارضی بالقضاء...» بندگان خدا! از خدا بترسید و از دنیا دور باشید که اگر دنیا برای کسی باقی بود و بر روی دنیا کسی زنده می‌ماند، انبیاء شایسته‌ترین‌ها بودند و نمانند...».

محمدنژاد با تأکید بر این که عاشورا بزرگترین تجلی‌گاه مصادیق ذکر الهی(هم از نظر هنری و هم معرفتی) به‌ویژه نماز است، اظهار کرد: یکی از آیه‌های قرآن که به طور کامل در حرکت و کلمات حضرت سیدالشهداء متجلی شده، آیه شریفه «رجالٌ لا تلهيهم تجارةٌ

وَلَا يَبِيعُ عَنْ ذِكْرِ اللَّهِ وَإِقَامِ الصَّلَاةِ وَإِيتَاءِ الزَّكَاةِ؛ مردانی که نه تجارت و نه داد و ستدی آنان را از یاد خدا و برپا داشتن نماز و دادن زکات به خود مشغول نمی‌دارد» (نور/37) است و عالی‌ترین مشغله‌ای که ممکن است انسان را مشغول کند، خطر جانی است که حتی این امر نیز اباعبدالله را از یاد خدا و اقامه نماز باز نمی‌دارد تا آنجا که حتی به خاطر این اقامه برپایی نماز دو نفر از یاران ایشان به شهادت می‌رسند.

همچنین علی دژاکام، معاون پژوهشی پژوهشگاه فرهنگ و معارف اسلامی با بیان اینکه کربلا تابلویی از ارزش‌های الهی و انسانی است، اظهار کرد: در طول تاریخ اسلام موقعیتی به‌جز کربلا نبوده که همه ارزش‌های الهی و انسانی در آن متبلور شود.

وی با یادآوری این نکته که قرآن مجموعه‌ای از ارزش‌های الهی و انسانی را بیان می‌کند، گفت: قرآن کریم انسان را ارزش‌هایی همچون آخرت‌گرایی، توحید، ظلم‌ستیزی و مباحث اخلاقی و اجتماعی دعوت می‌کند.

دژاکام با اشاره به تجلی ارزش‌های الهی و انسانی در کربلا اظهار کرد: امام حسین(ع) در صحنه کربلا بهشت را و در مقابل جهنم را می‌بیند که این مورد نشان می‌دهد که ایشان در اوج شهود هستند.

وی تصریح کرد: علاوه بر اینکه تمام مفاهیم الهی و انسانی و در مقابل آن، ضد ارزش‌ها در کربلا تحقق پیدا می‌کند، می‌توان گفت این ارزش‌ها و ضد ارزش‌ها در اوج خود به نمایش در می‌آید؛ اگر بزرگواری، آزادگی، ایثار، شجاعت، گذشت و غیرت در صحنه کربلا دیده می‌شود، در اوج خود به نمایش در می‌آید.

معاون پژوهشی پژوهشگاه فرهنگ و معارف اسلامی با اشاره به عناصر مختلف کربلا خاطرنشان کرد: کربلا عناصر مختلفی دارد که امام حسین(ع) به عنوان امام معصوم و انسان کامل عنصر محوری دارد؛ اصحاب عنصر دیگر کربلا هستند و همچنین گفتار امام(ع) با آنها؛ رفتار و ارتباط امام حسین(ع) و اصحابشان نیز عنصر چهارم این واقعه است.

وی ادامه داد: در بررسی کربلا در آیات قرآن می‌توان به آیاتی که در مورد امام حسین(ع) اشاره شده، توجه کرد؛ آیاتی که طبق روایات و تفاسیر مختلف مختص امام حسین(ع) است و یا آیاتی که به پنج تن آل‌عبا(ع) اشاره دارد.

عضو هیئت‌علمی پژوهشگاه فرهنگ و معارف اسلامی افزود: در آیات مختلفی از جمله آیه مباهله(آیه 61 سوره آل‌عمران)، آیه تطهیر(آیه 33 سوره احزاب) و آیه 33 سوره شوری امام حسین(ع) در بین پنج تن آل‌عبا قرار دارند و به عنوان یکی از مقربان پیامبر(ص) معرفی می‌شوند.

وی با اشاره به آیه 107 سوره صافات گفت: در این آیه به ذبح عظیم اشاره شده است که طبق تفاسیر و روایات مختلف به امام حسین(ع) اشاره داشته و می‌توان گفت این آیه اختصاص به ایشان دارد؛ همچنین در سوره مبارکه الرحمن آمده است که «يَخْرُجُ مِنْهُمَا اللُّؤْلُؤُ وَالْمَرْجَانُ» که در این آیه منظور از لؤلؤ و مرجان امام حسن(ع) و امام حسین(ع) هستند. در پایان سوره فجر نیز مصداق نفس مطمئنه امام حسین(ع) هستند.

علی دژاکام همچنین به تجلی آیات قرآن در بیانات امام حسین(ع) اشاره کرد و گفت: امام حسین(ع) که در طول مسیر مدینه تا کربلا در بیاناتشان به آیات قرآن استشهاد کرده و از آنها بهره می‌گیرند؛ اساساً بخش قابل توجهی از بیانات ایشان در واقع تفسیر و تأویل آیات قرآن است. به عنوان مثال ایشان در سخنانی به حدیثی از پیامبر مکرم اسلام(ع) اشاره می‌کنند و می‌فرمایند «خداوند امور پست و پلید را دوست ندارد، بلکه امور متعالی را می‌پسندد»؛ قرآن نیز به همین معانی امور دعوت می‌کند.

وی با بیان اینکه امام حسین(ع) به عنوان يك انسان کامل و خلیفه‌الله باید مورد توجه قرار گیرد، گفت: همه انسان‌ها بالقوه خلیفه‌الله هستند، منتی انسان‌هایی که تمام ویژگی‌های خداوند را در خود محقق کند و آنها را رشد دهد، انسان‌های متعالی می‌شوند و همه وجودشان خدایی می‌شود.

معاون پژوهشی پژوهشگاه فرهنگ و معارف اسلامی تصریح کرد: همه ارزش‌های الهی و همه ویژگی‌هایی که ما برای انسان کامل‌شدن نیاز داریم، در قرآن وجود دارد. تمام تلاش قرآن این است که انسان بخشی از این ویژگی‌ها را در خود محقق کند و اگر بتواند همه آنها را در خود رشد دهد، انسان کامل و تجسم قرآن می‌شود.

وی اظهار کرد: انسان کامل در واقع مهم‌ترین مصداق و مصداق اتم تجلی خداوند است؛ بنابراین امام حسین(ع) به عنوان انسان کامل تجلی قرآن است؛ به این معنا که همه ارزش‌هایی که قرآن آمده در ایشان محقق شده است.

دژاکام مبارزه با طاغوت و تشکیل حکومت دینی را یکی از مصادیق آیات قرآن برشمرد و گفت: در کربلا اوج این مصداق اتفاق می‌افتد؛ شاخص‌ترین مسئله‌ای که در حرکت امام حسین(ع) مطرح است، مقابله با حکومت طاغوت و برقراری حکومت دینی است.